

แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดชลบุรี

Guideline for the development of cultural tourism in Chonburi Province

บรรจบ มุลเชื้อ¹
Bunchob Moolchua

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาเกี่ยวกับสภาพการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดชลบุรี 2) ศึกษาแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดชลบุรี การวิจัยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างคือนักท่องเที่ยวชาวไทย จำนวน 400 คน สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน, t-test, One Way ANOVA

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดชลบุรี โดยภาพรวมระดับความคิดเห็นของความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเป็นอันดับแรกคือ ด้านสิ่งดึงดูดใจในการท่องเที่ยว และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการเข้าถึงได้ของแหล่งท่องเที่ยว 2) แนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดชลบุรี โดยภาพรวมระดับความคิดเห็นของความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเป็นอันดับแรกคือ ด้านกิจกรรมและกระบวนการเรียนรู้ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการจัดการพื้นที่ท่องเที่ยว

ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า 1) ปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้ ที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดชลบุรี ที่ไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านอาชีพ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 2) ปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ ที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดชลบุรี ที่ไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ (Keywords) : แนวทางการพัฒนา; การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม; จังหวัดชลบุรี

Abstract

This research article aimed to study 1) the cultural tourism situation in Chonburi Province, and 2) the method for developing cultural tourism in Chonburi province. This research employed a quantitative approach. The research instrument was a questionnaire. The sample consisted of 400 Thai tourists. The statistical tools used in the research were frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, One way ANOVA.

The results of this research were the following. 1) The overall condition of cultural tourism in Chonburi Province was of a high level of importance. With consideration of each aspect, it was at a high level in all aspects. The most important aspect was tourist

Received: 2024-10-15 Revised: 2024-10-29 Accepted: 2024-10-30

¹ อาจารย์พิเศษหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาวัตกรรมการบริหารการเงินและการบริหารหนี้ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี Lecturer, Bachelor of Business Administration Program in Financial Management and Debt Management Innovation, Bangkok Thonburi University. E-mail: bunchob.m@gmail.com

attractions, and the least important aspect was the accessibility of cultural tourism attractions. 2) For the guidelines for the development of cultural tourism in Chonburi Province, it overall was at a high level. With consideration of each aspect, it was at a high level in all aspects. The aspect with the highest average score was learning activities and process, and the aspect with the lowest average score was the tourism area management.

The results of hypothesis testing found that 1) different personal factors such as gender, age, education level and income had different opinions on cultural tourism conditions in Chonburi Province; except for occupation, there were statistically significant differences at the 0.05 level. 2) For different personal factors such as gender, age, education level, occupation and income, there were no different opinions on the guidelines for developing cultural tourism in Chonburi Province

Keywords: development guidelines; cultural tourism; Chonburi Province

บทนำ (Introduction)

ประเทศไทยมีสถานที่ท่องเที่ยวมากมายที่มีเสน่ห์ดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งในประเทศและต่างประเทศให้เดินทางมาเที่ยวชมเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ ทำให้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในประเทศไทยมีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทยเป็นอย่างมาก เป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญนำมาซึ่งเงินตราต่างประเทศ การสร้างงานและการกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาคและเป็นการกระจายรายได้เข้าสู่แต่ละภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับภาคการท่องเที่ยว เนื่องจากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมบริการที่ประกอบด้วยธุรกิจมากมายหลายประเภท ทั้งธุรกิจที่เกี่ยวข้องโดยตรง เช่น ธุรกิจโรงแรม ธุรกิจนำเที่ยว ธุรกิจขนส่ง ธุรกิจอาหาร และธุรกิจที่เกี่ยวข้องทางอ้อม เช่น ธุรกิจด้านก่อสร้าง ร้านบริการ ธุรกิจโฆษณา เป็นต้น ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันว่าการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่ทำรายได้ให้กับประเทศมากที่สุด และยังวิทยาการความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสมัยใหม่มีมากเท่าใด ก็ยิ่งทำให้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีบทบาทมากขึ้น และผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงต่างๆ เป็นความท้าทายต่อการท่องเที่ยวของประเทศไทย (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2566: 25) ยิ่งการท่องเที่ยวทวีความสำคัญมากขึ้นก็ยิ่งเป็นการเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมและเกียรติภูมิของประเทศไทยให้เป็นที่รู้จักแก่ชาวโลก แสดงให้เห็นถึงความมีชาติ ศาสนา ภาษา วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์และโบราณคดี ให้เป็นสิ่งที่นักท่องเที่ยวประทับใจนอกเหนือจากความสุขสนุกสนานเพียงอย่างเดียว (นิศา ชัชกุล, 2562: 18)

ปัจจุบันการท่องเที่ยวรูปแบบหนึ่งที่มีความนิยมในบรรดานักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศก็คือการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมในท้องถิ่น ซึ่งเป็นการท่องเที่ยวและค้นหาความรู้ทางประวัติศาสตร์ในท้องถิ่นนั้นๆ รวมไปถึงวัฒนธรรมและประเพณีของท้องถิ่น โดยมีกรกล่าวถึงเรื่องราวของการพัฒนาในแต่ละช่วงตอน โดยมีการพัฒนาสถาปัตยกรรมสภาพแวดล้อมและแสดงออกถึงความสวยงามและความเป็นประโยชน์ของธรรมชาติในท้องถิ่น และทำให้ทราบถึงความเป็นอยู่ของบรรพบุรุษในแต่ละยุคแต่ละสมัย รวมทั้งสภาพทางเศรษฐกิจ สภาพทางสังคมและขนบธรรมเนียมประเพณี (กระทรวงวัฒนธรรม, 2563)

การท่องเที่ยวในลักษณะเชิงวัฒนธรรม คือการท่องเที่ยวที่คนในท้องถิ่นอื่นๆ เดินทางเข้ามาเยี่ยมชมและสัมผัสในสิ่งที่ไม่ใช่ในท้องถิ่นของตน ซึ่งจะเกิดประโยชน์แก่นักท่องเที่ยวและเจ้าของท้องถิ่น โดยเฉพาะจะมีการสร้างรายได้ให้กับเจ้าของท้องถิ่นหรือเจ้าของวัฒนธรรม ไม่ว่าจะเป็นรายได้จากสินค้าของท้องถิ่น การรับจ้างทำงานให้แก่นักท่องเที่ยว ทำให้เกิดการขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจในท้องถิ่นหรือชุมชนนั้นๆ

จังหวัดชลบุรีเป็นจังหวัดหนึ่งในภาคตะวันออกของประเทศไทย มีสถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงเชิงวัฒนธรรมหลายแห่ง และในด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวแล้วยังเป็นจังหวัดที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจของภาคตะวันออกอย่างมาก สถานที่ท่องเที่ยวก็มีมากมายในเชิงวัฒนธรรม อาทิ รอยพระพุทธรูปที่เขาใหญ่ พระจุฑาธุชราชฐาน วัดโบสถ์ สระสีห์เหลี่ยม พระเจดีย์เนินธาตุ พิพิธภัณฑ์เรือนไทย และวัดต่างๆ เป็นต้น

อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่าจังหวัดชลบุรีจะมีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของภาคตะวันออก แต่ยังคงมีปัญหาที่เกิดขึ้นที่ส่งผลต่อการท่องเที่ยวของจังหวัดหลายประการ อาทิ ความพร้อมของบางสถานที่ท่องเที่ยว ปัญหาจากการดำเนินนโยบายของภาครัฐในการส่งเสริมการท่องเที่ยวในเชิงวัฒนธรรม อีกทั้งการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ ซึ่งเป็นเรื่องสำคัญในการพัฒนาการท่องเที่ยวในเชิงวัฒนธรรม ดังนั้นผู้วิจัยจึงเกิดความสนใจที่จะศึกษาแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดชลบุรี เพื่อให้เป็นประโยชน์ต่อคนในท้องถิ่นผู้เป็นเจ้าของมรดกทางวัฒนธรรม และนักท่องเที่ยวและเพื่อผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องนำผลที่ได้จากการศึกษาวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการกำหนดนโยบายบูรณาการและใช้ในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวในเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดชลบุรี ได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาเกี่ยวกับสภาพการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดชลบุรี
2. เพื่อศึกษาด้านแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดชลบุรี

สมมติฐานการวิจัย (Research Hypothesis)

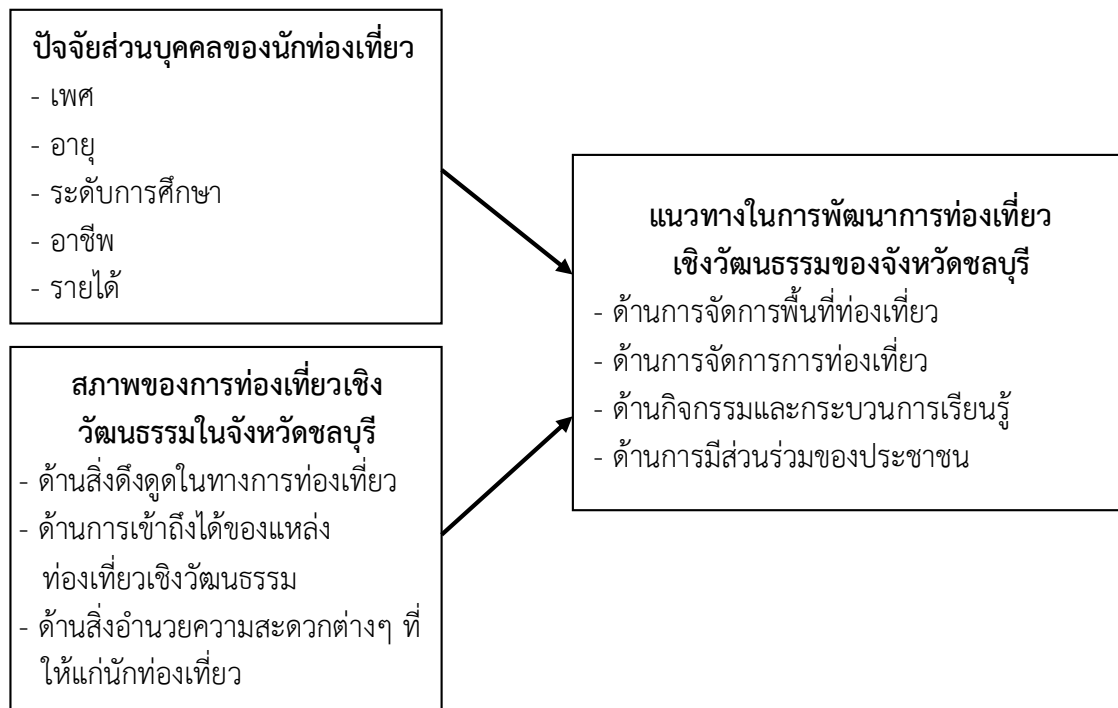
1. ปัจจัยส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดชลบุรี ได้แก่ ด้านสิ่งดึงดูดในการท่องเที่ยว ด้านการเข้าถึงได้ของแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และด้านสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ที่ให้นักท่องเที่ยว ที่แตกต่างกัน
2. ปัจจัยส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดชลบุรี ในด้านการจัดการพื้นที่ท่องเที่ยว ด้านการจัดการท่องเที่ยว ด้านกิจกรรมและกระบวนการเรียนรู้ และด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนที่แตกต่างกัน

กรอบแนวคิดของการวิจัย (Conceptual Framework)

ในการศึกษาวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดชลบุรี ผู้วิจัยนำแนวคิดและทฤษฎีของ Gee, James & et al. (2007), Cooper & Boonifacae (1998) และ Pizan & Mansfeld (1999) มาเขียนเป็นกรอบแนวคิดของการวิจัย ดังนี้

ตัวแปรอิสระ
(Independent Variables)

ตัวแปรตาม
(Dependent Variables)

ภาพกรอบแนวคิดของการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. ขอบเขตของการวิจัย

1.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในเขตพื้นที่จังหวัดชลบุรี มุ่งเน้นศึกษาเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม สภาพและปัญหาของแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดชลบุรี

1.2 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้คือนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวภายในแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดชลบุรี

กลุ่มตัวอย่างคือนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เข้ามาเที่ยวในจังหวัดชลบุรีทั้ง 11 อำเภอ โดยไม่ทราบจำนวนที่แน่นอน จึงใช้สูตรคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างของ W.G. Cochran, 1997 (อ้างใน พิมพ์พิริยกุล, 2552: 136) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 384.16 ตัวอย่าง ผู้วิจัยได้เพิ่มขนาดของกลุ่มตัวอย่างเป็นจำนวน 400 ตัวอย่าง เพื่อป้องกันการคลาดเคลื่อนและใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบไม่อาศัยความน่าจะเป็น ซึ่งจะใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบตามสะดวก (Convenience Sampling)

1.3 ขอบเขตด้านพื้นที่ดำเนินการวิจัยในพื้นที่ 11 อำเภอของจังหวัดชลบุรี ได้แก่ อำเภอเมืองชลบุรี อำเภอบ้านบึง อำเภอหนองใหญ่ อำเภอบางละมุง อำเภอพานทอง อำเภอพนัสนิคม อำเภอศรีราชา อำเภอกะสีซัง อำเภอสัตหีบ อำเภอบ่อทอง และอำเภอกะจันทร์

1.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้เริ่มตั้งแต่เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2567 ถึงเดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2567

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) โดยแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยวชาวไทย เป็นคำถามแบบเลือกตอบ (Check list) จำนวน 5 ข้อ

ส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับสภาพการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดชลบุรี เป็นคำถามแบบเลือกตอบ (Check list) จำนวน 18 ข้อ

ส่วนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดชลบุรี เป็นคำถามแบบเลือกตอบ (Check list) จำนวน 18 ข้อ

ส่วนที่ 4 คำถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดชลบุรี ลักษณะคำถามแบบปลายเปิด (Open Ended)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ได้จากการใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง 400 คน โดยผู้วิจัยดำเนินการแจกแบบสอบถามแล้วเก็บกลับคืนด้วยตนเองทั้งหมด

3.2 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ได้จากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากตำราวิชาการ วารสาร บทความวิชาการ งานวิจัย และอินเทอร์เน็ต เป็นต้น

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม จากนั้นนำแบบสอบถามมาตรวจสอบความเรียบร้อย สมบูรณ์ถูกต้อง พบว่า แบบสอบถามมีความเรียบร้อยสมบูรณ์ทุกฉบับ แล้วนำแบบสอบถามทั้งหมดมาลงรหัส และประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล สถิติสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean: $\bar{X}$), ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: SD.), t-test, One-Way ANOVA

ผลการวิจัย (Research Results)

ส่วนที่ 1 ผลการศึกษาข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชาวไทยที่เข้ามาท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดชลบุรี พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุ 21-35 ปี การศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี อาชีพรับจ้าง/พนักงานบริษัทเอกชน รายได้อยู่ระหว่าง 10,000-20,000 บาท

ส่วนที่ 2 ผลการศึกษาสภาพการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดชลบุรี

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดชลบุรี โดยภาพรวม

(400 คน)

สภาพการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดชลบุรี	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น	อันดับที่
1. สิ่งดึงดูดในทางการท่องเที่ยว	4.15	0.810	มาก	1
2. การเข้าถึงได้ของแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	3.88	0.861	มาก	3
3. สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ที่ให้นักท่องเที่ยว	4.11	0.768	มาก	2
รวม	4.05	0.794	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดชลบุรี โดยรวมระดับความคิดเห็นของค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.05$; S.D. = 0.794) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมากเป็นอันดับแรกคือ สิ่งดึงดูดในทางการท่องเที่ยว ($\bar{X} = 4.15$; S.D. = 0.810) รองลงมาคือ สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ที่ให้นักท่องเที่ยว ($\bar{X} = 4.11$; S.D. = 0.768) และการเข้าถึงได้ของแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ($\bar{X} = 3.88$; S.D. = 0.861) ตามลำดับ

ส่วนที่ 3 ผลการวิเคราะห์แนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดชลบุรี
ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดชลบุรี โดยภาพรวม

แนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดชลบุรี	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น	อันดับที่
1. ด้านการจัดการพื้นที่ท่องเที่ยว	3.91	0.733	มาก	4
2. ด้านการจัดการการท่องเที่ยว	4.02	0.904	มาก	2
3. ด้านกิจกรรมและกระบวนการเรียนรู้	4.07	0.771	มาก	1
4. ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน	3.95	0.880	มาก	3
รวม	3.99	0.861	มาก	

จากตารางที่ 2 พบว่า แนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดชลบุรี โดยรวมระดับความคิดเห็นของค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.99$; S.D. = 0.861) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมากเป็นอันดับแรกคือ ด้านกิจกรรมและกระบวนการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.07$; S.D. = 0.771) รองลงมาคือ ด้านการจัดการการท่องเที่ยว ($\bar{X} = 4.02$; S.D. = 0.904) ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ($\bar{X} = 3.95$; S.D. = 0.880) และด้านการจัดการพื้นที่ท่องเที่ยว ($\bar{X} = 3.91$; S.D. = 0.733) ตามลำดับ

ส่วนที่ 4 ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยวคือ ด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพและรายได้ที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดชลบุรี ได้แก่ ด้านสิ่งดึงดูดในทางการท่องเที่ยว ด้านการเข้าถึงได้ของแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และด้านสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ที่ให้นักท่องเที่ยว ผลจากการทดสอบสมมติฐานพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลอื่นประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้ที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดชลบุรี ที่ไม่

แตกต่างกัน ยกเว้นด้านอาชีพที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดชลบุรีที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยวคือด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ ที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดชลบุรีได้แก่ ด้านการจัดการพื้นที่ท่องเที่ยว ด้านการจัดการการท่องเที่ยว ด้านกิจกรรมและกระบวนการเรียนรู้ และด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยวที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดชลบุรี ที่ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

ผลจากการวิจัยมีประเด็นที่น่าสนใจและนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. สภาพการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดชลบุรี จากการศึกษาพบว่า สภาพการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ความคิดเห็นโดยรวมให้ความสำคัญอยู่ในระดับมาก และด้านที่มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นสูงสุดอยู่ในระดับมากเป็นอันดับแรกคือ สิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของ กนกพิชญ์ วิษวณันท์ และคณะ (2561) พบว่า สภาพการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการจังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรทัย มูลคำ (2562) พบว่า สิ่งดึงดูดใจในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ทำให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวเพราะมีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีความหลากหลาย

2. แนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดชลบุรี จากการศึกษาพบว่า แนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดชลบุรี ความคิดเห็นโดยรวมให้ความสำคัญอยู่ในระดับมาก และด้านที่มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นสูงสุดอยู่ในระดับมากเป็นอันดับแรกคือ ด้านกิจกรรมและกระบวนการเรียนรู้ นั้นแสดงให้เห็นว่ากิจกรรมและกระบวนการเรียนรู้ในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเป็นที่ยอมรับของนักท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก ต้องการเห็นและเรียนรู้วัฒนธรรมในท้องถิ่นที่นักท่องเที่ยวเข้าไปท่องเที่ยว มีกิจกรรมที่เน้นกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างชาวบ้านในพื้นที่กับนักท่องเที่ยวที่มาเยือนและเป็นกิจกรรมที่ไม่ขัดต่อกฎหมาย ศีลธรรม หรือวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่นและของชาติ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศุภากร สุรดิษฐ์ (2562) พบว่า ทางจังหวัดส่งเสริมกิจกรรมที่เน้นกระบวนการเรียนรู้ให้นักท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม มีการเรียนรู้และสืบทอดวัฒนธรรมเกิดการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบเพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถรวบรวมข้อมูลและได้มีโอกาสเรียนรู้วัฒนธรรมได้อย่างครบถ้วน

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย (Research Knowledge)

จากการที่ได้ศึกษาวิจัยแล้วทำให้ทราบได้ว่า แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่ตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว จะต้องเริ่มต้นจากการศึกษาว่าอะไรคือสิ่งดึงดูดใจของนักท่องเที่ยวที่จะตัดสินใจเข้ามาเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัด รวมถึงศักยภาพของการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว อะไรคือความสะดวกสบายที่นักท่องเที่ยวต้องการ สุดท้ายได้องค์ความรู้เกี่ยวกับรูปแบบที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ด้านสิ่งดึงดูดใจในทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดชลบุรี ควรให้ความสำคัญและส่งเสริมการสืบทอดภูมิปัญญาและองค์ความรู้ในท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง เช่น วิถีชีวิต การแต่งกายตามแบบสมัยดั้งเดิม เป็นต้น และให้การส่งเสริมด้านศิลปวัฒนธรรม ประเพณีของชุมชนสร้างขึ้นจากการดำเนินชีวิตดั้งเดิมของท้องถิ่น โดยมีการยึดถือและสืบทอดต่อ ๆ กันมา เช่น การลงแขกเกี่ยวข้าว การบวชนาค งานแต่ง งานศพ เป็นต้น

1.2 ด้านการเข้าถึงได้ของแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดชลบุรี ควรพัฒนาปรับปรุงสภาพของเส้นทางหรือถนนที่เข้าสู่แหล่งท่องเที่ยว ให้ใช้การได้ดี สามารถท่องเที่ยวได้ทุกฤดูกาล การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวมีความสะดวกสบายและมีความปลอดภัยสูง

1.3 ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ที่ให้นักท่องเที่ยว หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดชลบุรี ควรให้ความสำคัญกับการมีหน่วยรักษาความปลอดภัยที่มีระบบป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอย่างพร้อมสรรพ อำนวยความสะดวกในเรื่องการติดต่อสื่อสารภายนอกแหล่งท่องเที่ยว โดยมีอุปกรณ์การสื่อสารที่เพียงพอเช่น โทรศัพท์สาธารณะ ร้านอินเทอร์เน็ต เป็นต้น

1.4 ด้านการจัดการพื้นที่ท่องเที่ยว หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดชลบุรี ควรให้ความสำคัญกับการใช้สื่อและสัญลักษณ์เพื่อการจัดการสถานที่ท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม เช่น ป้ายบอกทาง การห้าม การเตือน มีการจัดพาหนะสำหรับบริการแก่นักท่องเที่ยวพร้อมสรรพและหลากหลายประเภท และควรจัดการพื้นที่ท่องเที่ยวให้สามารถเดินทางเข้าถึงได้สะดวกสบายหลากหลายทาง เช่น การเดินทางโดยรถ การเดินทางโดยเรือ เป็นต้น

1.5 ด้านการจัดการการท่องเที่ยว หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดชลบุรี ควรมีการพัฒนาผู้คนในชุมชนให้มีความรู้ในท้องถิ่นของตนเป็นอย่างดี สามารถให้ข้อมูลต่างๆ แก่นักท่องเที่ยวได้ ควรให้ความสำคัญกับระบบควบคุมมลพิษต่างๆ ในแหล่งท่องเที่ยว เช่น การเผาทำลายขยะหรือวัตถุมีพิษ เป็นต้น และดูแลสิ่งก่อสร้าง รวมทั้งระบบสาธารณูปโภคพื้นฐานให้มีความกลมกลืนกับสภาพพื้นที่ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว

1.6 ด้านกิจกรรมและกระบวนการเรียนรู้ หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดชลบุรี ควรมีการสร้างจิตสำนึกในเรื่องของการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมอันดีงามแก่ชาวบ้านและนักท่องเที่ยว เน้นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้เข้าร่วมในงานประเพณีและวัฒนธรรมของท้องถิ่นที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว ควรมีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ไม่ส่งผลให้แหล่งวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์เกิดความเสื่อมโทรม เช่น ไม่เกิดปริมาณขยะและของเสียที่ขัดต่อทัศนียภาพที่ดีของสถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในท้องถิ่น

1.7 ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดชลบุรี ควรส่งเสริมให้ประชาชนในท้องถิ่นได้เข้ามามีส่วนร่วมหรือเป็นส่วนหนึ่งของการวางแผนจัดการการท่องเที่ยวและกิจกรรมต่างๆ เช่น การนำเที่ยว การให้บริการต่างๆ เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ศึกษาเปรียบเทียบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดอื่นๆ ในประเทศไทย ที่มีสภาพแวดล้อม ทั้งภายในและภายนอกที่แตกต่างกัน เพื่อนำมาสร้างกลยุทธ์ทางการตลาดการท่องเที่ยว

2.2 ควรศึกษาวิจัยประสิทธิภาพในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เพื่อให้ทราบถึงประสิทธิภาพในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดชลบุรี

2.3 ควรศึกษาวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม อย่างยั่งยืนว่ามีปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลต่อความสำเร็จ

เอกสารอ้างอิง (References)

- กนกพิชญ์ วิษณุวรนนท์ และคณะ. (2561). การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนในจังหวัดบุรีรัมย์. **รายงานวิจัย**. สาขาวิชาการท่องเที่ยวและการโรงแรม. คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2566). **สถานการณ์การท่องเที่ยวในประเทศ รายงานประจำปี 2566**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.mots.go.th/>. สืบค้นเมื่อ 10 พฤษภาคม 2567.
- กระทรวงวัฒนธรรม. (2563). **ประเภทของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: http://www.creativeculturethailand.com/detail_page.php?sub_id=3833. สืบค้นเมื่อ 10 พฤษภาคม 2567.
- นิศา ชัชกุล. (2562). **อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิมพ์ หิรัญกิตติ. (2552). **การวิจัยการตลาด**. กรุงเทพฯ: บริษัท ธรรมสาร จำกัด.
- ศุภากร สุรินทร์กูร. (2562). **การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในเขตกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการมรดกวัฒนธรรมและอุตสาหกรรมสร้างสรรค์. วิทยาลัยนวัตกรรม มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อรัญ มุลคำ. (2562). **แนวทางส่งเสริมการท่องเที่ยวเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ จังหวัดนครพนม**. ดุษฎีนิพนธ์ ปรัชญาดุสิตบัณฑิตรัฐประศาสนศาสตร์. มหาวิทยาลัยพะเยา.
- Cochran, W.G. (1977). **Sampling Techniques**. (3rd ed.). New York: John Wiley & Sons.
- Cooper, C and Boniface, B.G. (1998). **Geography of travel and Tourism**. UK: Butterworth Heineman.
- Gee, Y., James, C., Deriter, J., & Choy, L. (2007). **Travel industry**. 2nd ed., New York: John Wiley & Sons.
- Pizan, A., & Mansfeld. (1999). **Consumer behavior in travel and tourism**. Oxford: The Haworth Press.

